

Kollokviets papirer er af helt forskellig karakter og spænder lige fra inciterende meddelelser om igangværende forskning til lapidariske resumeer af allerede publicerede arbejder. Blandt den næststørste gruppe af papers må især fremhæves *Maria Bogucka & Henryk Samsonowicz: »Un reflet du commerce baltique. Les structures sociales à Gdansk (15ème-17ème siècles)«*. I dette det eneste østeuropæiske bidrag argumenteres overbevisende for østersøhandelens altafgørende betydning for de sociale omvæltninger i byen. Nederlændernes tiltagende dominans har omkring midten af 17. århundrede forstærket bypatriciatets feudalisering og dermed presset det ud af handelen; i stedet har handelsborgerskabet benyttet sig af det opståede vacuum i formidlingen af baglandets korn. Bortset fra dette mere principielle bidrag er de fleste i denne afdeling præget af ret snævne detailstudier. Af særlig nordisk interesse er dog *Helge W. Nordvik & Jan Oldervoll: »Seafarers and community in Norway. An analysis based on the 1801 census«*. EDB-undersøgelsen af folketællingens 5.000 søfolk viser blandt andet, at disse var meget unge: kun hver femte var over 40 år gammel. Med hensyn til social mobilitet og familiestruktur lignede sømændene resten af Norges befolkning.

Alt i alt giver konferencepapirerne på godt og ondt et indtryk af den mangeartethed, der præger en historisk disciplin. Men til forskel fra megen tidligere maritimhistorie er der i Bukarest-rapporten ikke meget saltvandssprøjt mellem siderne og næsten ingen orlogshistorie. I stedet præsenteres vi for de strømninger, som drager nytte af problemstillinger og analysemetoder fra nabovidenskaber som økonomi, sociologi og etnologi. I det foreliggende er denne inspiration navnlig anvendt på nyere nordvesteuropæisk historie, især det hos os ellers relativt lidet udforskede 18. århundrede.

Erik Gøbel

Nordiske seminarer i lokalhistorie 1973-79

- 1) Nordisk Seminar i Lokalhistorie. Rapport nr. 1. Nordens Nære Fortid. Lokalsamfundene i de seneste 100 år. Foredrag og diskussioner på det første nordiske seminar i lokalhistorie Sostrup Slot, august 1973. Redigeret af Knud Prange. Udgivet af Lokalhistorisk Afdeling, København 1979. 114 s.
- 2) Nordisk Lokalhistoria. Mötesrapport 2. Den andra nordiska lokalhistoriska konferensen i Viitasaari 1976. Föredrag och diskussioner. Paikallishistoriallinen Toimisto R.Y. Publikationer nr. 3. Helsingfors 1978. 207 s. Redigeret af Jussi Kuusamäki & Susanne Lindgren.
- 3) Nordisk Lokalhistorie-Seminarrapport nr. 3: By og bygd. Stad og omland. Redigeret af Rolf Fladby og Harald Winge. Udg. af Norsk Lokalhistorisk Institutt. Oslo 1981. 250 s. Hvert bind kan købes for 30 dkr. + moms ved henvendelse til Lokalhistorisk Afdeling, Florsgade 4, 2200 København N.

Gennem de sidste 10 år har der udviklet sig et frugtbart samarbejde mellem de nordiske lokalhistoriske institutter især i form af fælles seminarer, hvor grupper af forskere har drøftet centrale forskningsproblemer af fælles interesse. Det første af disse seminarer blev afholdt på Djursland i 1973 og udover en orientering om organisationen af det lokalhistoriske arbejde i de enkelte nordiske lande var det generelle tema: »Udviklingen i lokalsamfundene i de sidste 100 år«. Der blev holdt 11 foredrag grupperet efter 3 temaområder: 1) Migrationsprocesserne, 2) Social gruppering og 3) Samfundsudvikling og bosætningsstruk-

tur. Indlæggen havde for størstedelens vedkommende mere karakter af korte orienteringer og diskussions-oplæg end af præsentation af ny forskning.

Ved det næste seminar i Finland i 1976 blev de samme emner taget op igen, dog for perioden 1500-1850, idet hovedtemaet var: »Bebyggelses- og befolkningsudviklingen«. Dette var igen delt op i 3 emnegrupper: 1) Demografisk udvikling, 2) Social stratifikation og bebyggelsesformer samt 3) Geografisk og social mobilitet. Derudover drøftedes som et særligt emne spørgsmålet om anvendelsen af samtidige berettende kilder i lokalhistoriske undersøgelser 1750-1920.

Bidragene til den 2. seminar-rapport er meget mere fyldige end til den 1., og de fleste indlæg har opfyldt arrangørernes ønsker om dels at behandle den hidtidige forskning, dels de forskellige typer kildemateriale og endelig de metodiske problemer ved udnyttelse af kilderne. Der er naturligvis store variationer i den måde foredragene behandler emnerne på, hvilket givetvis hænger sammen med, at nogle opfatter lokalhistorie som nogenlunde synonymt med landsdækkende økonomisk og social historie, medens andre behandler konkrete lokaliteter og regioner.

Det 3. nordiske seminar om lokalhistorie blev afholdt i Gausdal i Norge i 1979. Hovedemnet for seminaret var samspillet mellem byerne og deres opland. Næsten alle de 20 foredrag behandler det fundamentale problem: Hvorledes defineres og afgrænses en bys opland? Der synes at have været bred enighed om, at dette i praksis er meget vanskeligt, og at svaret ofte afhænger af kildematerialets karakter. Noget overraskende viser dette sig også at gælde for Norge, hvor købstædernes handelsområder ellers fra 1600-tallet var reguleret af lovgivningen, som fastsatte grænserne ud fra de jo ellers ret så markante fysiske skel.

De tre rapporter rummer mange interessante bidrag ikke mindst af metodisk karakter til belysning af lokalhistoriske problemer og giver også helt konkrete eksempler på anvendelse af forskellige typer af kildemateriale. Det er nyttigt, at foredragene er blevet publiceret (omend man kan beklage, at det tog 6 år at fremstille den danske rapport), for de vil givetvis kunne få bred anvendelse som inspirationskilde til lokalhistoriske undersøgelser og som idékatalog for speciale-skrivende studerende indenfor mange fag.

Karl-Erik Frandsen

ALMINDELIG HISTORIE, HJÆLPEMIDLER, M.M.

Leo Tandrup: Lyseslukkerne og stjernekafterne. Århus, Centrum (Jyllandspostens forlag) 1981. 104 s.

Ved læsning af Leo Tandrups lille essaysamling »Lyseslukkerne og Stjernekafterne« fristes man til at bifalde det gamle ord »Wenn jemand eine Reise tut, so kann er was erzählen«. Bogen er skrevet under et ophold i Italien fortrinsvis på det danske Akademi i Rom. Den er tilegnet pigen med papirsflyveren og støttet af Dronning Ingrid's romerske fond, hvad der illustrerer bogens sigende blanding af oprør og respekt for traditionerne. Forfatteren gør fra begyndelsen det egentlige formål klart. I små og meget symbolske scener mødes videnskaben og kunsten i korte glimt, og den første får tilført den livskraft og subjektivitet, som burde have været dens grundlag for længe siden. Bogen er med al sin fredfyldte varme et angreb på de lyseslukkere, der efter forfatterens opfattelse stadig hylder den golde objektivitet og dermed indirekte forsvare systemets bestående. Disse videnskabsmænd står isoleret med deres i grunden ligegyldige problemer uden berøring med alt, hvad der pulserer i samfundet omkring dem.